

PERSOONLIJK

Aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
Mevrouw W. Mansveld
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

Utrecht, 17 augustus 2015
Betreft: Klimaatbeleid
Onze referentie: TWA/acl/150817.088
Contactpersoon: Tjerk Wagenaar

HAMBURGERSTRAAT 28A
3512 NS UTRECHT
NEDERLAND
T +31(0)30 2331328
F +31(0)30 2331311
INFO@NATUURENMILIEU.NL
WWW.NATUURENMILIEU.NL

Geachte mevrouw Mansveld,

De rechtbank Den Haag heeft op 24 juni een belangrijke uitspraak gedaan in de 'klimaatzaak' die Urgenda samen met 900 burgers heeft aangespannen tegen de Staat: De Staat moet in 2020 de uitstoot van broeikasgassen in Nederland hebben teruggebracht met tenminste 25 procent ten opzichte van 1990. Greenpeace, Milieudefensie, Natuur & Milieu en Natuur en Milieu Federaties zien die uitspraak als een grote kans om in Nederland aan de slag te gaan met ambitieuzer klimaatbeleid, luchtverontreiniging terug te dringen en werkgelegenheid te creëren. 'Vooruitgangsoptimisme', om met de woorden van VVD-fractievoorzitter de heer Zijlstra te spreken.

Wij willen graag het volgende onder uw aandacht brengen:

1. Het vonnis is de absolute ondergrens van wat nodig is

Het IPCC concludeert dat rijkere landen als Nederland de uitstoot van broeikasgassen in 2020 met 25-40 procent moeten hebben teruggebracht om het risico op opwarming boven de twee graden Celsius te beperken tot 50 procent. Aan deze tweegradendoelstelling heeft ook Nederland zich gecommitteerd. Echter, wetenschappers wijzen erop dat ook klimaatopwarming van twee graden wereldwijd al een ontwrichtende werking heeft. Het vonnis verplicht zo gezien tot het behalen van de absolute ondergrens die landen als Nederland op zich zouden moeten nemen en waarmee de kans op opwarming boven de twee graden Celsius nog steeds zeer groot is. Committing aan 40 procent reductie van broeikasgassen in 2020 is nodig om recht doen aan de urgentie van klimaatverandering. Duitsland en Denemarken hebben zich wel aan 40 procent reductie in 2020 gecommitteerd.

2. Voer het Energieakkoord onverkort uit

Het Planbureau voor de Leefomgeving raamt dat Nederland met het vastgestelde en voorgenomen beleid, uitkomt op 17,4 procent broeikasgasreductie in 2020. Echter, als de afgesproken doelen in het Energieakkoord volledig worden uitgevoerd komt de reductie uit op 21 procent. Cruciaal daarbij is om de afgesproken energiebesparingsdoelstelling van 100 petajoule te realiseren. Deze is nog niet volledig belegd met maatregelen (het PBL schat in dat slechts 19–61 petajoule is belegd). In zowel de industrie, land- en tuinbouw, gebouwde omgeving en mobiliteit zijn er nog grote beleidskansen die ingevuld moeten worden (zie bijlage voor beleidsvoorstellen). Ook de hernieuwbare energiedoelstelling van 14% in 2020 dreigt met het huidige beleid niet behaald te worden en onderdelen zijn nog niet van maatregelen voorzien.

3. Verminder kolengestookte capaciteit

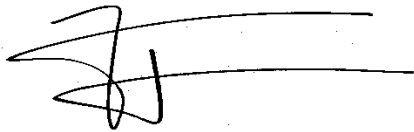
De resterende CO₂ reductie kan worden gerealiseerd door het verminderen van de productie van elektriciteit uit kolencentrales. Andere maatregelen die in korte tijd zorgen voor de benodigde reductie zijn eenvoudigweg niet voorhanden of vallen binnen het Energieakkoord.

- ❖ Ook nieuwe kolencentrales stoten twee keer zoveel CO₂ uit als gascentrales, die nu stil staan
- ❖ Om de resterende 4 procent CO₂ reductie te behalen moet ongeveer de helft van het kolenvermogen in Nederland eruit (additioneel aan de sluiting van de vijf oude centrales).
- ❖ Sluiting brengt de energievoorzieningszekerheid niet in gevaar vanwege de grote overcapaciteit op de Noordwest-Europese stroommarkt.
- ❖ Energiebedrijven kunnen de kosten van het sluiten van kolencentrales niet doorsluizen naar de consument, vanwege die overcapaciteit op de markt.
- ❖ De stroomprijzen worden bepaald door de marginale productiekosten. Dat is meestal regelvermogen van gascentrales. Het sluiten van kolencentrales verandert dit niet. De stroomprijzen dalen momenteel en dit lijkt verder door te zetten met de komst van grote hoeveelheden stroom uit wind en zon. Met name de industrie zal daarvan profiteren. In dat licht valt een 'Kohle-ausstieg' goed in te passen.
- ❖ Minder kolencentrales leidt tot minder luchtverontreiniging, daardoor lagere kosten voor de gezondheidszorg en minder ziekteverzuim.
- ❖ Energiebedrijven hebben in 2006 besloten nieuwe kolencentrales te bouwen met een levensduur van enkele decennia, wetende dat er stringent klimaatbeleid aan zat te komen in de EU en Nederland. Het valt dan ook onder het ondernemersrisico van deze bedrijven als er maatregelen worden genomen die de businesscase van kolencentrales verslechteren, zoals een kolentax in het verleden.
- ❖ Energiebedrijven hebben beloofd om CCS toe te passen bij de bouw van kolencentrales op de Maasvlakte, maar zijn die belofte nooit nagekomen.
- ❖ Verder aanscherpen van de rendementseis en/of een CO₂ emissienorm voor energiecentrales geeft in het kader van voortgaande aanpak klimaatverandering een goede juridische grondslag.
- ❖ Ook de nieuwe kolencentrales in Nederland zijn vanwege de bestaande overcapaciteit voor een groot deel al afgeschreven.
- ❖ Het energieakkoord hoeft niet opgebroken te worden, want hierover zijn geen afspraken vastgelegd.
- ❖ De nieuwe kolencentrales hebben nog geen onherroepelijke natuurvergunning en het is de vraag of ze die ooit zullen krijgen. Ondertussen draaien ze al wel.

Wij raden u van harte aan om deze uitspraak van de rechter als een kans aan te pakken om Nederland schoner en toekomstbestendiger te maken. Uiteraard zijn wij graag bereid om dit standpunt verder toe te lichten in een gesprek en waar gewenst mee te werken aan de uitvoering hiervan. Aan de slag!

Met vriendelijke groet,

Stichting Greenpeace Nederland
Joris Thijssen, campagnedirecteur

Milieudefensie
Nelke Manders, interim directeur

Stichting Natuur & Milieu
Tjerk Wagenaar, directeur

De Natuur en Milieufederaties
Alex Ouwehand, directeur Zuid-Holland

Deze brief is eveneens verzonden aan:

De heer M. Rutte

De heer H. Kamp

De heer E. Wiebes

De heer M. Dierikx

De heer Chr. Kuijpers

De heer E. Nijpels

Mevrouw M. Minnesma

Leden van de Vaste Kamercommissie EZ en IenM

BIJLAGE: Voorstellen voor maatregelen

Extra maatregelen die nodig zijn om de energiebesparingsdoelstelling uit het Energieakkoord te behalen

- De Nederlandse Energieverkenning (NEV) 2014 laat zien dat Nederland met de voorgenomen maatregelen uitkomt op 17,4% CO₂-reductie (36 van de 53 Mton die nodig is).
- Slechts 19-61 PJ van de geambieerde 100 PJ energiebesparing uit het Energieakkoord is met maatregelen belegd, dan wel binnen handbereik. Er ligt dus nog een gat van minstens 39 PJ en maximaal 81 PJ.
- Als de hele ambitie van 100 PJ energiebesparing wordt ingevuld, haalt Nederland 21% CO₂-reductie (waarmee het gat naar 25% dus nog 4% (of 8,5 Mton) bedraagt).
- Om dat gat te dichten schieten de maatregelen uit het Energieakkoord tekort en zijn extra maatregelen nodig.
- Het is nauwelijks denkbaar dat die gezien de tijd haalbaar zijn zonder kolencentrales te sluiten.

Energiebesparing. Beeld uit NEV 2014, bewerking NGO's

Sector, instrumenten	Energiebesparing (PJ) in 2020 (NEV 2014)	Ambitie Energieakkoord	Maximaal beleidsgat
Industrie totaal	6-14	23	16
Individuele afspraken met bedrijven die deelnemen aan convenant MEE	0,5		
Handhaving convenant MEE	0,3		
Handhaving wet Milieubeheer bij gebouw-gebonden verbruik en processen overige industrie	1-8		7
Op peil houden energie-investeringsaftrek (EIS) voor energiebesparing	5		
Realisatie MEE-bedrijven	0-9		9
Land- en tuinbouw totaal	3-9	11	8
Privaat systeem glastuinbouw	1-3		2
11 PJ ambitie Energieakkoord	2-6		6
Gebouwde omgeving totaal	11-39	53	43
Koopsector	2-4		2
Koopsector nog niet belegd met afspraken (10 PJ potentie)	0		10
(Sociale) huursector	3-12		9
Handhaving wet milieubeheer bij maatschappelijk en overig vastgoed	6-23		22
Mobiliteit	8-16	20	12
Totaal	28-87	107	79

Gebouwde omgeving

- Vanaf 2020 minimum energielabel C voor koopwoningen binnen twee jaar na verhuizing: 7 PJ
- Vrijwillige afspraak Woonakkoord omzetten in verplichting: 35 PJ (ingeschat effect door CPB in 2012).
- Vanaf 2020 verplicht minimum label C bij natuurlijk verhuismomenten in de utiliteitsbouw: 10 PJ. De terugverdientermijn van 5 jaar in de Wet Milieubeheer is een belemmering en dient aangepast te worden.
- Een verplichting voor de energieprestatie in de gebouwde omgeving is in lijn met identieke bestaande verplichtingen voor auto's en elektrische apparatuur en levert veel werkgelegenheid op in de bouw.
- Bindende prestatieafspraken met RUD's over besparingsdoelen MKB en utiliteitsbouw en met de VNG om in elke gemeente een plan te maken om jaarlijks 4% van de woningvoorraad minstens twee labelsprongen te laten maken (afpraak is 300.000 woningen per jaar, ongeveer 4% van 7.1 miljoen woningen). Daar hoort bij: aanwijzingsbevoegdheid voor gemeenten om besparing af te dwingen. Aanvullend: afspraken over verdeling 110.000 nul-op-de-meter-woningen. Dit helpt bij het halen van bovenstaande doelen.

Industrie

Aanscherpen besparingsdoelen komende convenantsperiode MEE en MJA3: 9 PJ.

Land- en tuinbouw

Verhogen van de energiebelasting met terugsluis naar fonds voor innovatie, gekoppeld aan aanscherping normstelling energieprestatie kassen, tot niveau van 11 PJ in 2020 (met aftrek van effect maatregelen Energieakkoord).

Mobiliteit

- Invoering van een kilometerheffing voor vracht- en personenverkeer, te beginnen voor vrachtvervoer op het niveau van de Duitse Maut en voor personenverkeer gerelateerd aan de milieuprestatie van auto's: 15 PJ (1,2 Mton).
- Afschaffen fiscale aftrekbaarheid reiskostenvergoeding
- afschaffen privégebruik van zakelijke auto's: 3,5 PJ (0,2 tot 0,4 Mton)
- Verlagen van de maximumsnelheden op snelwegen: 9 PJ (1 Mton)

Extra maatregelen die nodig zijn om de duurzame energiedoelstelling uit het Energieakkoord te behalen

Warmte

- Verhogen belasting op aardgas tot niveau belasting op elektra om rentabiliteit warmtepompen te vergroten: (gasprijs kleinverbruikers wordt dan 1 euro per kuub). Opbrengst terugsluizen naar koopkrachtrepatriaties en woningverbetering. Kostenneutraal uitvoeren voor overheid.
- Versnellen aanleg warmtenet Zuid Holland: 20 PJ
- Herziening van de postcode Roosregeling, waarbij de gemeentegrenzen als afstandscriterium gaan gelden en de vergoeding wordt opgehoogd naar 9 cent per kWh.
- Tijdelijk schot in de SDE+ voor zon-PV, waardoor het SDE-bedrag verlaagd zou kunnen worden. Potentie: 12,5 PJ extra DE.

Extra maatregelen buiten de kaders van het energieakkoord

Buiten het Energieakkoord om is nog 4% (8,5 Mton) CO₂ reductie nodig. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de CO₂ uitstoot van de kolencentrales in Nederland, met uitzondering van de vijf oude kolencentrales die onder het energieakkoord gaan sluiten.

	Vermogen (MW)	Productie elektriciteit (PJ)	Productie elektriciteit (TWh)	CO ₂ uitstoot (gram CO ₂ /kWh)	CO ₂ uitstoot (Mton/jaar)
Kolencentrales jaren 90'					
Hemweg (Nuon/Vattenfall)	630	16	4,4	855	3,8
Amer (RWE/Essent)	600	15	4,2		3,6
Totaal	1.230	31	8,6		7,4
Nieuwe kolencentrales					
RWE/Essent Eemshaven	1.600	40	11,2	743	8,3
E.ON Maasvlakte	1.070	27	7,5		5,6
GDF Maasvlakte	800	20	5,6		4,2
Totaal	3.470	88	24,3		18,1
Totaal	4.700	119	32,9		25,5

De jaren 90'en nieuwe kolencentrales stoten gezamenlijk 25,5 Mton CO₂ per jaar uit. Als deze centrales stil zouden worden gezet zouden ze deels worden vervangen door (veel efficiëntere) gascentrales, maar niet volledig, gezien de overcapaciteit op de elektriciteitsmarkt. In het geval er sprake is van 50% vervanging door gas, dan moet de helft van dit kolenvermogen worden afgeschakeld om de resterende 4% CO₂ reductie te realiseren. Dit kan worden gerealiseerd door het verder ophogen van de rendementseis en/of een CO₂-emissienorm voor energiecentrales.